

05.12.24

7-Б кл.

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Русь-Україна в X-XI ст.

Мета: узагальнити та систематизувати знання учнів отриманні під час вивчення теми, проаналізувати основні напрямки політики князя В. Великого, Я. Мудрого; розвивати логічне мислення, вміння швидко знаходити правильну відповідь і винахідливо її подавати; повторити хронологію, терміни, матеріал теми; формувати вміння працювати в колективі, збирати й використовувати інформацію з різних джерел, розвивати пам'ять, увагу, уяву; критичне мислення; виховувати інтерес до історії, сприяти національно-патріотичному вихованню учнів.

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

Організаційна частина:

-привітання

-організація класу, техніка безпеки, увага на сигнал «Повітряна тривога»

-епіграф уроку

«Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього», «Народ, що не знає своєї історії, є народ сліпців»

Актуалізація опорних знань

1.Робота з картою

* Покажіть на карті територію Русі-України на початку князювання Володимира Великого, а також приєднані князем землі.

* Назвіть і покажіть сусідні з Руссю-Україною держави та народи за часів правління Володимира Великого.

2. Прийом «Експрес-опитування»

1. Кого називали регентом?
2. Хто такий князь?
3. Дружинники – це?
4. Кому належать слова «Хай буде се мати городам руським»?
5. Русь-Україна- це?
6. Від кого пішов рід київських князів?
7. Кого називали варягами?
8. Полюддя – це
9. Літопис – це
10. З якою країною князі підтримували економічно-політичні відносини?

3. Прийом «Хронологічна розминка»: вказати дати подій.

1. Коли Аскольд здійснив похід на Візантію?
2. Коли Олег здійснив похід на Візантію?
3. Коли Ігор став князем?
4. Коли і ким було засновано Київ?
5. Коли утворилася держава Русь-Україна?
6. Коли Ольга заступила на престол?
7. Коли загинув Святослав?
8. Коли було прийнято християнство?
9. Коли Ярослав став князем?
10. Коли було збудовано Софіївський собор?

4. Прийом «Портретна галерея»: поєднати правителів - князів з датами їх правління:

Рюрик	Олег	Ігор	Ольга	Святослав
862 - 879 рр.	882 – 912 рр.	912 – 945 рр.	945 – 964 рр.	964 – 972 рр.

5. Прийом «Дешифрувальник»: розшифрувати терміни, пов'язані з вивченою темою та дати їм визначення.

Н Я З К Ъ

А Д Н А И Н

С И П О Т І Л

И Б Р О Я

И Д Н Р Я Е Л В

Г О С Т И П О

(князь, данина, літопис, бояри, деревляни, погости)

Мотивація навчальної діяльності

А як ви розумієте слово « Великий», «Мудрий»? Складіть асоціативне гроно.

Найвищої могутності та розвитку Київська Русь досягла за правління князів Володимира Великого (978-1015 рр.) та Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.). Володимир значно розширив межі держави, приєднавши Червону Русь, захопив частину литовських земель, Закарпаття, оволодів Корсунем у Криму. Територія держави близько 1000 року досягла 800 тис. км² і стала найбільшою в Європі, її населення складало 5 млн. осіб. Ураховуючи розміри і могутність, Київську Русь можна класифікувати як імперію.

Період правління Володимира Великого (980–1015) та Ярослава Мудрого (1019–1054) позначився розквітом Київської Русі у всіх сферах її життя.

Володимир Великий

Ярослав Мудрий

«Володимир землю зорав, Ярослав засіяв».
Нестор Літописець

За всю історію людства тільки трьох правителів удостоїли звання Мудрий. Це візантійський імператор Лев VI, французький король Карл V та київський князь Ярослав. Своє прізвисько князь отримав через п'ять століть після смерті. 2008 року у проєкті «Великі Українці» на телеканалі «Інтер» переміг князь Ярослав Мудрий. Син Володимира Хрестителя, великий князь Ярослав Мудрий – перший правитель Русі, якого сучасники називали царем. Ярослав на початку свого правління у 1016 році, ввів в дію писаний збір законів – "Руську Правду"

6. Прийом «Політичне досьє»: перегляд відео-ролика:

https://youtu.be/SqXFkEnczu4?si=P_xqqKLyWLYFOU8b, складання таблиці «Внутрішня та зовнішня політика князів».

7. Робота з підручником стор. 45-49; 55-58.

Завдання:
На основі відео додатку, за матеріалом підручника та історичними джерелами, скласти узагальнюючу таблицю:

Князь	Внутрішня політика	Зовнішня політика

Хвилинка відпочинку: https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

8. Перегляд тематичного відео.

9. Прийом «Віртуальна екскурсія»: випереджальне завдання, повідомлення «Визначні культурні пам'ятки Русі-України».

10. Прийом «Вірю – не вірю»: погодитися або заперечити факт.

1. Велике переселення – це масові переміщення певних племен.
2. Основна причина переселення – заробітки.
3. Основними племінними об'єднаннями в східних слов'ян були: поляни, древляни, тиверці, уличі, новобузьці.
4. Київ був заснований 3-ма братами: Кий, Щек, Аскольд
5. Започаткована держава отримала назву Русь.
6. Княгиня Ольга була дружиною князя Івана.
7. Князя Олега вбили древляни.
8. Основним заняття населення було землеробство.
9. Будівлі в селах були великі й пишні.
10. Найдавніші руські поселення міського типу називалися «гради»

9. Прийом «Історичний марафон»

(словникова робота: формування понять і термінів)

- **Асиміляція** – це злиття одного народу з іншим.
- **Бояри** – це землевласники – феодали в Київській Русі.
- **Дипломатія** – це діяльність зі здійснення завдань зовнішньої діяльності.
- **Дружина** – це постійний збройний загін воїнів князя
- **Закупи** – це розорені селяни, які потрапили в кабалу до бояр та князя, беручи у феодала «купу», позику, яку відпрацьовував в маєтку феодала.
- **Ізгої** – це люди, які не мали засобів для ведення власного господарства.
- **Київська Русь** – це східнослов'янська держава з центром у Києві.
- **Регент** – це тимчасовий правитель держави замість монарха.
- **«Русь»** - це велике об'єднання союзів східнослов'янських племен, яке виникло в Середньому Подніпров'ю.
- **«Руська земля»** - це найбільше державне об'єднання східних слов'ян, до якого входили поляни, деревляни й сіверяни.
- **Русичі** – це народ, який заселяв територію державного об'єднання «Руська земля».
- **Рядовичі** – це категорія селян, яка перебувала у тимчасовій залежності у феодала за умов «ряду», договору.
- **Полюддя** – це збір данини на Русі.
- **Погости** – це місця збору данини в Київській Русі.
- **Челядь** – це слуги в маєтку князя чи бояр (тіуни, чашники, конюші, стольники, ключники та інші).
- **Холопи** – або раби. Потрапити до рабства можна було не повернувши «купу», за втечу від свого господаря, розбій, крадіжку; рабами ставали народжені від рабів або одружені з рабом без згоди феодала; ти, що продали себе у рабство.

10. Резервне завдання «Сторінками літопису»

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

11. Прийом «Скарби з минулого»

Підведення підсумків. Оцінювання.

Домашнє завдання:

- * опрацювати матеріал §8, повторити §7;
- * виконати тренувальні онлайн-вправи на стор. 62
- * написати твір-есе «Руська Правда – перша збірка писаних законів на Русі» (на високий бал)

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу
nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!